

tighet han hadde ervervet seg ved utdanning som den norske stat har gitt ham. Jeg kan etter dette ikke se at det er noe misforhold mellom den straff lagmannsretten har utmålt og de forbrytelser tiltalte er dømt for.

Hva inndragningen angår, er jeg blitt stående ved at denne etter omstendighetene kan falle bort. Jeg legger da vekt på domfeltes økonomiske forhold, at hans ervervsmuligheter er blitt betydelig forringet ved at han fradømmes sin stilling som offiser og ved den betydelige frihetsstraff som han må sone, og tar også hensyn til den forsørgelsesbyrde han har.

Etter lagmannsrettens dom har domfelte sittet i varetektsfengsel i 497 dager som han vil få fradrag for.

Jeg stemmer for denne

Dom:

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at inndragningen faller bort.

I frihetsstraffen fragår 1453 — fjorten hundre og tre og femti — dager for varetektsfengsel.

Dommer Berger: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

Dommer Thrøp: Likeså.

Dommer Stenersen: Likeså.

Justitiarius Stang: Likeså.

** Steno Nordahl-Olsen
Stefar.*

Av Eidsivating lagmannsretts dom 20. desember 1947.

Tiltalte Reidar Egil Håkon Hoel er født den 19. mars 1898 i Borge i Østfold, kaptein i Hæren, skilt, forsørger ikke hustru, men en fem år gammel pleiedatter, formue ca. kr. 16 000, ikke tidligere straffet eller mulktet, bortsett fra en mulkt i 1926 stor kr. 10 for uforsiktig bilkjørsel.

Tiltalte er satt under tiltale ved denn rett til fellelse etter:

I. Den alminnelige borgerlige straffelov av 22. mai 1902 § 86.

Grunnlaget for tiltalen er:

1. Tiltalte sto som medlem av Nasjonal Samling fra 1. mai 1941 til frigjøringen.
2. Tiltalte var fra 1. januar 1942 til april 1943 «fotballleder» i det nazistiske Norges Idrettsforbund og bekjempet i denne egenskap den nasjonale idrettsfront ved bl. a. den 10. juni 1942 i

brev til departementet for Arbeidstjeneste og Idrett å anmelde styret i Sandalen Idrettsforening for sabotasje av idretten og kreve at styret med formannen Morten Østgaard i spissen ble fengslet og straffet samt 26. august s. å. i brev til samme departement i forbindelse med et utsendt sirkulære til medlemmene i sportsklubben «Skeid» fra foreningens gamle styre å anmelde dette for «aktiv virksomhet mot NS og idretten» og «aktivisert kommunistvennlig innstilling» og å foreslå at styret ble trukket til ansvar».

3. Tiltalte meldte seg den 12. juli 1941 frivillig til tjeneste i den norske legion og ble innkalt til tjeneste høsten 1941. Vinteren 1942—43 ledet han oppsettingen av «2. frivillige Politikompani», sendte i den forbindelse den 17. februar 1943 et opprop til det norske politi om tilslutning til kompaniet, og deltok personlig i vervingen til kompaniet. Fra april 1943 til desember s. å. gjennomgikk han spesialutdanning i Tyskland og Østerrike og tjenestegjorde deretter fra 10. desember 1943 til 21. januar 1945 på Østfronten, først med grad av SS Hauptsturmführer som sjef for et pionerkompani, senere som stabsoffiser og til sist som sjef for en ingeniørvæddeling ved et armekorps.

Fra 1. mars 1945 til frigjøringen var han med grad av Sturmbandführer sjef for SS skijägerbataljon, kontrollerte bataljonens utdanning som motorisert avdeling og ledet den som en ren norsk avdeling den siste tid før frigjøringen bl. a. under bataljonens forlegning til Gimle den 7. mai 1945.

4. Tiltalte undertegnet oppropet fra norske offiserer om tilslutning til den norske legion, offentliggjort i dagspressen den 7. juli 1941, og agiterte i forbindelse med intervju, offentliggjort i «Fritt Folk» den 29. april 1943, for tilslutning til «panzer-grenadierregiment Norge» og «2. frivillige politikompani». Ennvidere lot han i forbindelse med et agitatorisk formet intervju, offentliggjort i «Fritt Folk» den 13. mars 1945, kringgjøre en «dagsordre» til «Førere og menn av den norske SS Skijägerbataljon».

5. Tiltalte ledet i egenskap av sjef for «den norske SS-skijägerbataljon «eksekusjonen på Akershus den 19. april 1945 av den norske legionær Harry Dahl som var dømt til døden for fangeflukt, og som i overensstemmelse med tysk ordre effektivt gjennom tiltalte, ble skutt av en pelotong fra bataljonen i nærvær av avdelinger av denne, i hensikt å styrke disiplinen innen bataljonen.

II. Straffelovens § 233.

Grunnlaget for tiltalen er:

Det i I punkt 5 nevnte forhold.

Tiltalte er reist etter Riksadvokatens ordre.

Tiltalte har følgende utdanning: Han ble student i 1916, gjennomgikk Krigsskolens nederste avdeling, infanterilinja i 1917, ble ferdig ved Krigsskolens øverste avdeling i 1919 og den militære høyskole, ingeniørlinja i 1921. Han gjennomgikk Statens gymnastikkskole i 1925, Kristiania Håndverks- og Kunstindustriskole

*Riksadvokatens Meddelelser til
nr. 54, mai 1949,*

105237

1923—25 og 1926 og seks måneders handelskole i 1930. I 1928—29 var tiltalte i utlandet og studerte fabrikasjon av biler og kampvogner ved franske automobilfabrikker.

Tiltalte ble i 1919 fastlønnt offiser i ingeniørvåpenet. I årene 1925—33 tjenestegjorde han i automobilkorpset, de fem første år som garnisonerende ved staben, senere som kaptein. Fra 1933 har tiltalte vært kaptein i ingeniørvåpenet hvor han har tjenestegjort dels ved tropp dels i administrasjonen, derav 6 år i den tekniske ingeniørstab. I 1938 ble han ansatt som lærer ved befalskolen for ingeniørvåpenet i gymnastikk med instruksjon og fektning.

Da krigen kom til Norge var tiltalte garnisonerende kaptein ved ingeniørregimentet og sjef for 1. radiokompani. Han deltok i krigen i Norge, ble frigitt som krigsfange 10. juni 1940 og gjorde tjeneste ved forvaltningskontoret for ingeniørregimentet til 30. september 1940. Han gjorde etter ordre tjeneste i Innenriksdepartementets kontor for sivilforvaltningen for hær og marine. Den 1. juli 1941 overtok han en stilling i firmaet Löwener Mohn A/S hvor han snart ble kalkulasjonssjef. Den 1. august 1942 ble han etter søknad ansatt i Politidepartementet som politiets konsulent i idrett og samtidig utnevnt til politimajor. Hans lønn var vel kr. 8000 pr. år.

Angående tiltaltes deltakelse i krigen i Norge i 1940 bemerkes: Tiltalte hadde allerede før 9. april forberedt mobiliseringen av sitt kompani og gjort mobiliseringskortene fullt ferdige (bl. a. utfylt alle navn med blekk istedetfor — som påbudt — med blyant). Da han fra sitt hjem i Nittedal kom til sitt kontor på Akershus 9. april om morgenen kontrollerte han mobiliseringskortene og la disse i posten på hovedpostkontoret i Oslo klokken 9.35. Han søkte kontakt med sine sjef, men alle var vekk. Han tok med seg endel arkivsaker og reiste til Hvalsmoen, hvortil han kom klokken 13.30. Han var den første offiser som møtte. Utover dagen kom de mann-skaper tiltalte hadde innkalt, han satte befal i virksomhet og brøt den forseglede mobiliseringsplan som bare skulle åpnes etter ordre. Tiltalte la ned forbud mot å lytte på Oslo i radioen for at man ikke skulle forvirres av Quisling.

Tiltaltes overordnede major Holmboe og oberst Johnsen var på Hvalsmoen natten til 10. april, men dro videre for å søke kontakt med Hærens overkommando. Oberst Johnsen innsatte tiltalte som plasskommandant på Hvalsmoen som dog snarlig måtte evakueres av frykt for tysk bombing.

Tiltalte satte opp avdelinger for de ca. 1000 framømte mann, og disse dro nordover under hans kommando til Fåvang. Tiltalte ble her stabsjef for forsyningsstjenesten ved Hærens overkommando, hvor major Arentz var forsyningsjef. Tiltalte fulgte de norske styrker gjennom Gudbrandsdalen, var i kamp ved Kvam og dro videre til Romsdal, hvor han sammen med 2. divisjon kapitulerte 1. mai 1940.

Tiltalte spurte før kapitulasjonen general Ruge på Andalsnes om det var bruk for ham i Nord-Norge, men fikk til svar at bare generalstabsoffiserer kunne få være med. Overensstemmende med kapituasjonsbetingelsene lot tiltalte seg da sammen med styrkene

internere og ble mot æresord frigitt som krigsfange fra Grini sammen med de andre offiserer den 10. juni 1940.

Tiltalens post I, 1.

Tiltalte søkte innunder jul 1940 opptakelse i Nasjonal Samling og sto som medlem fra 1. mai 1941 til frigjøringen. Han har betalt kontingent inntil han begynte å gjøre aktiv fronttjeneste.

Tiltalte har ikke hatt tillitsverv i partiet og har som partimedlem vært passiv. Han ble automatisk medlem av NS befalsgruppe fra våren 1944, men dette var bare en «papirorganisasjon», sier tiltalte. Han har aldri vært på noe møte og for øvrig heller aldri fått innkallelse.

Angående innmeldelsen i NS forklarer tiltalte at han ikke på forhånd rådførte seg med noen. Det hadde betydning for ham at hans sjef, major Bjerkelund, var medlem av N.S. Tiltalte sympatiserte ikke på det tidspunkt med NS og var heller ikke tyskvennlig. Han var deprimeret på grunn av nederlaget, og som offiser og lønnet av staten folte han seg forpliktet til å melde seg.

Et forhold som spilte sterkt inn var at han ved sitt medlemskap mente å beskytte sin heljødiske hustru og hennes barn av første ekteskap. Tiltalte var vel orientert i jødespørsmålet og forsto allerede snart etterat tyskerne var kommet til Norge at også jødene i Norge var i faresonen.

På grunn av sitt medlemskap i NS og i den norske legion oppnådde tiltalte at Quisling den 8. desember 1942 fattet følgende beslutning: «Etter det opplyste anser jeg det ikke nødvendig at politimajor Hoel skiller seg fra sin hustru. For fru Hoels vedkommende dispenseres fra jødebestemmelsen, dog således at hun ikke betros offentlige tillitsverv. Hennes særlige tillates overført til mannen.» Innenriksdepartementet ga i skriv av 8. januar 1943 til fru Hoel meddelelse om at hun under henvisning til Quislings beslutning ble å stryke av jøderregistret, således at de forholdsregler som var truffet eller måtte bli truffet om jøder ikke omfattet henne. Av hensyn til tyskerne ble ektefellene pro forma separert 20. februar 1943 og skilt 20. mars 1943. Skilsmissen ble etter frigjøringen erklært ugyldig, men ektefellene har senere tatt skritt til skilsmisse. Obergruppenführer Rediess hadde før tiltalte reiste til Tyskland i april 1943, etterat ektefellene var separert, lovet tiltalte å beskytte hans hustru.

I januar-februar 1945 før tiltalte kom hjem fra Tyskland hadde det tyske sikkerhetspoliti planer om å likvidere fru Hoel. Franz Dirrank undersøkte etter oppdrag av Weiner hvor fru Hoel bodde i Nittedal. Senere dro flere folk under ledelse av Weiner i bil til Nittedal for å arrestere fru Hoel, men fant henne ikke hjemme, og videre aksjoner ble ikke foretatt.

Post I, 2

Forholdet er riktig beskrevet i tiltalebeslutningen.

Tiltalte som var en kjent mann i idrettskretser og hadde vært styremedlem og formann i idrettsforeninger og i Oslo Fotballkrets, ble oppnevnt til fotballeder, mens han var leder for politiets idretts-

kontor. Det var en ulønnet stilling som nazistene opprettet. Tiltalte ble senere den 9. mars 1942 på et idrettsting valgt til fotballeder med alminnelig flertall.

Skriv av 10. juni 1942 angående Mjøndalen Idrettsforening og skriv av 26. august 1942 angående Sportsklubben Skeid er framlagt i saken og vises for øvrig til disse.

Post I, 3.

Tiltalte meldte seg den 12. juli 1941 frivillig til tjeneste i den norske legion. Tiltalte har forklart at det ikke var av sympati for Tyskland han meldte seg. Han mente det gjaldt å bekjempe slaverne hvis tankegang han mente var imperialistisk og hvis trang til ekspansjon han anså som en fare for vesterlandsk kultur. Han forklarer at han mente Norge etter kapitulasjonen 10. juni 1940 var nøytralt og ikke var i krig og at han sto fritt da han meldte seg.

Som et ytterligere og avgjørende motiv for innmeldelsen har tiltalte framholdt det ovenfor nevnte forhold at hans hustru var jødisk. Han mente han ville stå sterkere i sin bestrebelser for å beskytte sin hustru når han sto i legionen.

Høsten 1942 ble tiltalte innkalt til tjeneste i legionen. Han var utsett til leder av «2. frivillige politikompani» som skulle avløse 1. politikompani som hadde stått under Jonas Lies ledelse. Tiltalte hadde vinteren 1942—43 med oppsettingen av 2. politikompani å gjøre. Det var politikaptein Vaksvik som hadde den direkte ledelse av den militære oppsetting av kompaniet. Men det er på det rene at Vaksvik forela tiltalte planene for oppsettingen og at tiltalte som var utsett til sjef, godkjente disse.

Det er i saken framlagt et trykt opprop til det norske politi om tilslutning til kompaniet, datert 17. februar 1943, og undertegnet av Riisnæs og tiltalte. Tiltalte har herom forklart at han ikke har underskrevet oppropet og ikke gitt samtykke til at hans navn ble påført oppropet som ikke ble offentliggjort i pressen, men slått opp på politistasjonene og som han først har sett under etterforskningen i saken. Riisnæs henvendte seg til tiltalte i anledning vervingen og sa at «noe måtte gjøres» og tiltalte var enig heri. Tiltalte tenkte seg at Riisnæs ville rette en henvendelse til politiet, men noe forslag til opprop ble ikke lest opp for ham. Retten finner i mangel av annet bevis å måtte legge tiltaltes forklaring til grunn. Tiltalte har forklart at han ikke var uenig i opprops innhold, men at han ville ha protestert mot opprops form om han hadde kjent det.

Retten anser det bevist at tiltalte personlig har deltatt i vervingen til kompaniet. Det vises i denne forbindelse til det framlagte brev fra tiltalte til Jonas Lie av 9. august 1943, hvori det blant annet heter at tiltalte ble igjen noen dager i Oslo etter kompaniets avreise til Tyskland, for å fortsette og avslutte vervingen, og til det framlagte brev fra tiltalte til Jonas Lie av 9. april 1944 hvori han bl. a. uttaler at han tenker på de frivillige som han fikk samlet og vervet mest på sitt navn som fotballeder. Tiltalte har forklart om denne uttrykksmåte at han hadde fått kritikk for ikke å ha gjort noe med vervingen og han skrev for å rettferdiggjøre seg, men retten finner ikke å kunne feste lit til denne forklaring.

Da tiltalte kom til Tyskland noen dager etter 2. politikompani

som under reisen var ledet av kaptein Vaksvik, fikk han — uvisst av hvilken grunn — ikke ledelsen av kompaniet således som forutsett. Han gjennomgikk spesialutdannelse i Tyskland og Østerrike fra april til desember 1943. Utdannelsen omfattet troppeføring og bruk av alle slags infanterivåpen, særlig av motoriserte våpen.

Tiltalte deltok i kampene på østfronten fra 10. desember 1943 til 21. januar 1945, først med grad av SS Hauptsturmführer som sjef for et norsk pionerkompani, tilhørende regiment Norge, senere i tyske avdelinger som stabsoffiser og til sist som sjef for en ingeniørvdeling ved et armekorps. I mars/april 1944 ble tiltalte Sturmbannführer (major). Som stabsoffiser førte han brigaden et par måneder som stedfortredende brigadekommandør.

Tiltalte fikk jernkorset, først av 2. klasse, så av 1. klasse.

Mens tiltalte var ved fronten fikk han ordre fra Berlin om å overta stillingen som sjef for SS Skibataljon. Tiltalte hadde intet ønske om å overta denne stilling. Han ville være hvor han var og fikk den tyske sjef til å utvirke utreiseforbud fra Kurland, hvor han da befant seg. Da de tyske hæravdelingene måtte trekke seg vestover i Pommern, fikk han ny ordre om å melde seg i Berlin. Tiltalte var imot dette, da han visste at Skibataljonen var trukket ut av Finnland og sendt hjem til Norge. Tiltalte ville gjøre fronttjeneste. Han meldte seg imidlertid og ble beordret til Oslo i midten av februar 1945.

Da tiltalte kom til Norge var skibataljonen (ca. 1200 mann) som hadde ligget på Mysen, oppløst og fordelt på seks motoriserte politikompanier og blandet med tyskere, både befal og menige. Dette var angivelig gjort for at mannskapene skulle utdannes i motorisert tjeneste, og det var meningen at bataljonen skulle samles igjen etter 3 måneder. Det var stor misnøye med dette blant de frivillige. Under disse omstendigheter nektet tiltalte overfor Rediess å overta stillingen som sjef for Skibataljonen, da det ikke stemte med forutsetningen. Dette ble godkjent av Rediess. Tiltalte ble etter eget forslag ansatt som bataljonens inspektør for utdannelsen i motortjenesten. Denne stilling innehadde tiltalte fra 1. mars 1945 til frigjøringen med grad av SS-Sturmbannführer og fra 20. april 1945 som SS-Obersturmbannführer (oberstløytnant).

De nevnte 6 kompanier sto under kommando direkte av Befehlshaber der Ordnungspolizei, general Franz. Tiltalte hadde ingen kommandomyndighet, men hadde refselsmyndighet og oppnet med permisjoner og forflytninger. Tiltalte hadde kontor i Holmestrand og hadde en tysk og en norsk kontormann. Han reis rundt til de steder hvor kompaniene var forlagt — Oslo (Ullevål), Gjøvik, Vikersund, Holmestrand, Skien og Notodden og var 2—3 dager på hvert sted. Undervisningen besto i motorkjøring med personbil og motorsykkel, men ikke med tanks, og tiltalte hadde ansvaret for utdannelsen.

Det var opprinnelig meningen at alle 6 kompanier skulle ha tyske sjefer, men det ble, visstnok på foranledning av tiltalte, at 3 kompanisjefer skulle være norske og 3 tyske. Ved oppleggningen hadde bataljonen forandret navn til «SS og politi Skibataljon 506 Mot.» (motorisert). Bataljonen hadde fra da av ingen stab. Forutsetningen om at skibataljonen skulle samles igjen i Oslo ble ikke oppfylt.

Den 7. mai 1945 ga general Franz beskjed om at Skibataljonen ikke lenger sto under tysk kommando og at tiltalte skulle overta ledelsen over alle som ikke kunne ta seg hjem på egen hånd. Tiltalte reiste etter oppdrag av general Franz ved 10-tiden den 7. mai til Quisling på Gimle for å undersøke hvor bataljonen kunne forlegges. Tiltalte forklarer at han ønsket å trekke nordmennene hurtigst mulig ut av de tyske avdelinger for å hindre mulig blodsutgydelse, idet kapitulasjonen da ikke var satt iverk. Quisling svarte at barakkene på Bygdøy var ledige og det ble bestemt at mannskapene skulle forlegges dit. Tiltalte ga ordre til at mannskapene med motorkjøretøyer skulle føres til Bygdøy. Man kom tilbake til Bygdøy den 8. mai ved 16—17-tiden og utover ettermiddagen og kvelden kom ca. 250 fra bataljonen dit ut. En del av mannskapene bar våpen, men en del av dem hadde avlevert sine våpen før de dro og en del hadde også byttet på seg sivile klær.

Det bemerkes at Førergarden lå i barakken ved siden av Skibataljonen og at denne ikke hadde noe med vaktholdet på Gimle å gjøre.

Den 8. mai 1945 om aftenen antakelig ved 20-tiden telefonerte områdesjefen i mil.org., Hetland, til tiltalte og de ble enige om at alle våpen i Skibataljonen skulle samles inn neste morgen kl. 9. Quisling var enig i dette og sa til tiltalte, at han måtte sørge for at det ikke kom til blodsutgydelse. Våpnene ble samlet inn om natten. Den 9. mai 1945 kom Hetland med ca. 30 mann. Skibataljonen bar ikke våpen, ble oppstillet og overgitt til mil.org.-sjefen. Alt foregikk i ro og orden. Tiltalte ble internert sammen med bataljonen.

Tiltalte har etter hva han forklarer ikke på forhånd kjent til de aksjoner som mannskapene fra Skibataljonen var med i. Da han fikk vite om slaget i Eggedal og at folk fra bataljonen hadde deltatt, reiste han straks til Vikersund og videre til Eggedal for å undersøke saken og kom dit 27. april 1945, dagen etter slaget. Alt var da rolig, men det tyske sikkerhetspoliti var fremdeles i Eggedal. Tiltalte opptrådte her med stor myndighet overfor Sipo i kraft av sin høye militære grad. Han forhindret bl. a. at handelsskolebestyrer Hellerud ble arrestert. Han ga ordre til tyskerne om å avstå fra sitt forsett om å brenne ned gårdene i Eggedal. Han sørget også for at folk som hadde flyktet til skogs fra sine gårder, kom tilbake og gjenopptok sitt arbeid. Tyskerne lystret ham, men lovet at det skulle koste ham dyrt. Tiltalte var forberedt på å bli stillet for krigsrett. Imidlertid kom kapitulasjonen.

Post I, 4.

Det anses ikke bevist at tiltalte har undertegnet oppropet av 7. juli 1941 fra norske offiserer om tilslutning til den norske legion eller at han har samtykket i at hans navn ble brukt og han blir forsvårdt å frifinne. Han sa etterpå at hans navn sto under oppropet og skrev til major Bjerkelund i sivilforvaltningen, som han trodde hadde med dette å gjøre, at han skulle ha seg sådan framgangsmåte frabedt. Han fikk intet svar, men meldte seg allerede 12. juli 1941 til legionen.

Det anses ikke bevist at tiltalte har latt seg intervjuet, således som offentliggjort i «Fritt Folk» 29. april 1943 for tilslutning til

Allt angående Sunk er riktig. Jeg var mellommann i det meste. Og tilstedeværelse med V.Q. De fleste av mannskapene sendt videre. Våpnene stablet sammen i Førergardens i garasje. Bjørn Floring

«Panzergranadierregiment Norge og «2. frivillige politikompani» og tiltalte blir forsvårdt å frifinne. Han har herom forklart at han ikke har sett eller hørt noe om dette før under etterforskningen i hans egen sak. Det bemerkes i denne forbindelse at tiltalte reiste til fronten 17. april 1943.

Tiltalte utferdiget som leder av Skibataljonen en dagsordre til «Førere og menn av Den norske SS-Skijegerbataljon». Denne ble mangfoldiggjort, sendt til de forskjellige kompanier og slått opp. Det var ikke tiltaltes mening at dagsordnen skulle offentliggjøres i pressen, men den er kommet inn i «Fritt Folk» for 13. mars 1945 i forbindelse med et intervju. Tiltalte har gitt dette intervjuet, men han kan ikke vedkjenne seg den høytflyvende formen. Han sa til intervjueren at det ikke måtte settes inn i avisen uten at han hadde godkjent det, men dette ble ikke overholdt. Intervjuet som er framlagt, er agitatorisk formet idet det forherliger kampen mot bolsjevikene og Skibataljonens oppgave.

Tiltalte har forklart at når han i dagsordren uttalte at han var leder av bataljonen og allerede hadde overtatt kommandoen stemmer det ikke med de faktiske forhold, men for å skape ro innen bataljonen, som var misfornøyd med oppløsningen og som hadde i forventning om at han skulle bli leder, skrev han dette.

Post I, 5.

Den norske frontkjemper Harry Dahl ble dømt til døden av SS- und Polizeigericht i Oslo. Dahl ble dømt for fanefflukt og tyverier. Han var dømt for 9 tyverier, dels før, dels under Krigen av norske domstoler, og en gang for militært tyverier av tysk domstol. Dahl hadde vært i 2. norske politikompani, og senere i Skijegerbataljonen. Han unnød seg tjenesten, ble arrestert, men så sitt snitt til å rømme, slo senere til en kamerat som forsøkte å arrestere ham, men ble tilslutt tatt, etter å ha gjort seg skyldig i tyveri på nytt. Det framgår av dommen, som er framlagt, at dødsstraff er idømt forat dommen «skal tjene til skrekk og advarsel og til opprettholdelse av den tuktt og disiplin som nettopp nå er så viktig», idet det pekes på at fanefflukt fra rekkene griper i den grad om seg at den hårdeste straff må idømmes og at dette også en gang må klargjøres for de norske frivillige i den tyske vernemakt.

Harry Dahl ble henrettet på Akershus den 19. april 1945. Eksekusjonen ble foretatt i overvær av det kompani av Skijegerbataljonen som lå i Oslo og 5—6 mann fra hvert av de andre kompanier. Tiltalte var til stede under eksekusjonen, men uten å ha noen funksjon. Formannen i krigsretten mot Dahl, Felsenstein, innledet eksekusjonen med å lese opp dommen. Eksekusjonspelotongen besto av nordmenn fra bataljonen, men det er ikke på det rene hvem som ledet pelotongen — det var ihvertfall ikke tiltalte. Under selve eksekusjonen sto tiltalte ca. 30 m. fra retterstedet. Etter eksekusjonen på så tiltalte at de framførte mannskaper straks gjorde helt om og avmarsjerte. Han har henvendt noen ord til en eller annen angående avmarsjen, men ikke holdt noen tale.

Det er på det rene at tiltalte ikke har hatt noen befattning med rettssaken mot Harry Dahl og det er ikke bevist at han har hatt

noe med forberedelsen av eksekusjonen å gjøre, idet ordrene i denne forbindelse antas å ha gått direkte fra BDO til kompanisjefene således som vanlig når ordren ikke gjaldt tiltaltes særlige funksjonsområde.

Tiltalte har hatt kjennskap til dommen og til at eksekusjonen skulle foregå. En gang skulle tiltalte ut til Quisling. Oberstbannurmfører Leib, som var stabssjef hos Rediess og som tiltalte hadde talt med i tjenestlige anliggender, visste dette og ba ham ta med til Quisling dokumentene i en alvorlig sak mot frontkjemperen Harry Dahl som var under behandling i krigsretten. Tiltalte gjorde dette og tok etterpå med seg dokumentene tilbake til Leib uten å se i dem. Dette var sannsynligvis før domsavsigelsen. Leib sa noe om at krigsretten vel ikke hadde noe annet å gjøre enn å dømme til døden og tiltalte hadde svart at i såfall måtte man sørge for at benådningsandragende ble innsendt.

Da tiltalte fikk høre at alle kompanier i Skibataljonen skulle være tilstede ved eksekusjonen overensstemmende med vanlig tysk praksis, protesterte han og foreslo at bare 5—6 mann fra hvert kompani skulle være tilstede og dette ble tatt til følge.

Det anses på det rene at tiltalte om han ikke har lest dommen, har hatt fullt kjennskap til dommens innhold og til at dødsdommen og seremoniellet under eksekusjonen skulle være et eksempel til skrekk og advarsel i hensikt å stramme opp disiplinen i bataljonen.

Tiltalens post II.

Denne post er av statsadvokaten frafalt under hovedforhandlingen, og tiltalte blir forsvareddet av friffinne.

De forhold som omtales i tiltalebeslutningen, punktene I, 1—5, med de unntakelser og modifikasjoner som framgår av beskrivelsen foran, rammes av straffelovens § 86 som rettsstridig bistand til fienden under den pågående krig mellom Norge og Tyskland.

Hva særlig punkt I, 5 angår — tiltaltes tilstedeværelse under eksekusjonen på Akershus — bemerkes at retten anser dette som rettsstridig bistand til fienden. Tiltalte har ved sin tilstedeværelse bidradd til å fremme hensikten med eksekusjonen: ved sin avskrekkende virkning å stramme opp disiplinen i rekkene. Dette har tiltalte forstått.

Retten finner det bevist at det hersket krigstilstand mellom Norge og Tyskland da tiltalte begikk sine handlinger. Dette er fastslått i en rekke dommer av Høyesterett. Spørsmålet er sist utførlig behandlet i dommen mot Finn Hannibal Kjelstrup, avsagt av nærværende rett den 25. november 1947. Retten finner det tilstrekkelig å henvise til de avsagte dommer.

Retten finner det bevist at tiltalte, som en intelligent, høyt utdannet og vel orientert mann, har forstått at det hersket krigstilstand mellom Norge og Tyskland i tiden for de omhandlede handlinger og at hans handlinger var rettsstridig bistand til fienden. Han kan ikke påberope seg villfarelse etter straffelovens § 42 eller § 57 og blir derfor å felle for forbrytelse mot straffelovens § 86.

Straffen fastsettes til tvangsarbeid i 12 år.

* * *

Ved straffutmålingen har retten i skjerpende retning tatt hensyn til at tiltalte var offiser i den norske hær og som slika hadde han en særlig troskapsplikt mot sitt land. Ved sin lange frontinnsats som offiser av høy grad har tiltalte ytet fienden betydelig bistand. Tiltalte var en dyktig, erfaren og personlig modig offiser som gjorde rask karriere hos tyskerne. Han var offiser med liv og sjel, og satte store fordringer både til seg selv og sine folk. Det antas ikke at han gikk i tysk militærtjeneste for vinnings skyld, men hans ergjerrighet har nok spilt inn.

Særlig graverende er tiltaltes virke som instruktør i Skibataljonen. Ved å utdanne denne har tiltalte vært med på å skaffe tyskerne og NS et betydelig og farlig redskap i krigens siste fase. Tiltalte har forklart at det aldri var hans hensikt å fremme mot nordmenn eller at skibataljonen skulle gjøre det og retten legger hans forklaring herom til grunn.

Men skibataljonen kunne nårsomhelst av tyskerne eller NS bli satt inn i kampen mot nordmenn eller disses allierte uten at tiltalte kunne forhindre det og dette har tiltalte vært klar over.

I formildende retning har retten tatt hensyn til tiltaltes krigsinnsats i Norge i 1940. Han utfoldet herunder en langt sterkere aktivitet enn mange av sine offiserskamerater.

Videre har retten i formildende retning lagt atskillig vekt på forholdet med tiltaltes jødiske hustru. Retten mener at ønsket om å yte hustruen og hennes familie beskyttelse har vært betydelig for tiltalte da han meldte seg inn i NS og enda mer da han meldte seg til den norske legion. Ved sitt medlemskap og som offiser i tysk tjeneste formådde han — således som han hadde regnet med — å beskytte sin hustru og fikk også hennes sønn og svigerdatter ut av Grini etterat de var arrestert for fluktforsøk. Tiltalte hjalp også et statsløst jødisk ektepar v.Halle som var flyktet fra Hamburg til Norge før krigen, først med å skaffe dem hus senere med å få arrestasjonen av dem utsatt under jødeforfølgelsen og derpå få dem over til Sverige. Da flyktningeførerne kom tilbake for å hente v.Halles eiendeler hjalp tiltalte dem tilrette.

Om grunnen til at tiltalte ikke på et tidlig tidspunkt forsøkte å få sin hustru til Sverige har tiltalte opplyst at hans hustru på grunn av frykt for repressalier overfor hennes pårørende, ikke ville reise til Sverige — hvilket er bekreftet av fru Hoel i retten — og at han selv følte seg forpliktet ved sitt æresord til tyskerne.

I formildende retning er endelig tatt i betraktning tiltaltes opp-treden overfor tyskerne i Eggedal hvorunder han varget norske interesser.

Fra høst var den gamle majoralsocialisten av de 2. Tilmøte han: "Hviter snakket oss som hadde på partiet før, vi var mange jøder som skilte seg i hans parti." B. Blomberg.

Den 4. mai 1949 avsa Høyesterett dom i sak L. nr. 66, S. nr. 164/1948:

Påtalemyndigheten (Aktor: h.r.advokat Knut Blom)

mot

Carl Frølich Hanssen (Forsvarer: h.r.advokat Gudrik Støylen).